

Rijksweg 463-465, Mechelen-aan-de-Maas (gemeente Maasmechelen)

Programma van Maatregelen

Auteur:

J.T. Verduin (veldwerkleider)

Autorisatie:

P. Hazen (OE/ERK/Archeoloog/2015/00072)

1 Inleiding

Het Vlaams Erfgoed Centrum heeft in oktober 2016 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Rijksweg 463-465 (VEC Nota 26). De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek.¹ Het onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen uitbreiding van een bedrijfsgebouw.

Op basis van het bureauonderzoek werden resten binnen het plangebied uit de periode Paleolithicum-vroege middeleeuwen verwacht.

Binnen het plangebied liggen tot grote diepte Quartaire afzettingen. Er is een Maasterras uit de Jonge Dryas aanwezig. De beddingafzettingen zijn grindhoudend. Hier bovenop zijn oeverafzettingen in de vorm van zandleem afgezet.

De bovenste 1,80 m van de bodem bestaat uit een zandleembodem zonder profiel. Dit betekent dat er geen bodemvorming heeft plaatsgevonden. De diepteligging van een eventueel aanwezig archeologisch niveau is onbekend, omdat een pakket colluvium van het Kempisch plateau is afgezet. Hoe dik dit pakket is, is niet bekend.

Volgens de bodemkaart is de bodem droog. Als men echter op de historische kaarten kijkt, bijvoorbeeld op Atlas der Buurtwegen, is te zien dat men veel parallelle sloten heeft gegraven. Deze zijn georiënteerd op de nabijgelegen beek. Het plangebied ligt vrij laag. De archeologische potentie is hierdoor niet erg groot.

Het plangebied lijkt altijd in gebruik geweest te zijn als landbouwgebied. In de 19de eeuw heeft een weg dwars door het plangebied gelopen. Huizen zijn er pas in de 20ste eeuw gebouwd.

Het landbouwgebruik heeft er waarschijnlijk voor gezorgd dat de bovenste 30 cm van de bodem omgezet is door ploegen. Afgaande op de Atlas der Buurtwegen zijn er 6 gedempte sloten binnen het plangebied aanwezig. Overige bodemverstoringen (huizen, verharding, bomen etc.) zijn pas in de 20ste eeuw veroorzaakt.

Ondanks de rijkdom aan sites vanaf het Paleolithicum in de nabije omgeving, is de kans op archeologische sporen in het plangebied veel kleiner. De sites en CAI-meldingen bevinden zich alle op een hoger gelegen terrein op de rand van het terras van Maasmechelen. Ten oosten van de Heirstraat is het terrein lager en hier zijn meer colluvium en Maasafzettingen afgezet. Er blijft een kans aanwezig dat zich archeologische resten binnen het plangebied bevinden uit de periode Paleolithicum-vroege middeleeuwen.

De kans op het aantreffen van archeologische sporen is niet hoog. De te verstoren oppervlakte is slechts 3,08 % van het plangebied. Bij archeologisch vervolgonderzoek zal men daardoor slechts een klein gedeelte van het plangebied kunnen onderzoeken, voornamelijk de strook waar het waterbekken zal komen. De kans dat men hier sporen aantreft, waarvan de context, aard en datering vastgesteld kunnen worden, is klein. Hierdoor is de potentie tot kennisvermeerdering ook klein.

Vervolgonderzoek voor het plangebied wordt niet geadviseerd. Het plangebied werd voldoende onderzocht door voorgaand bureauonderzoek.

¹ Voor de vertrouwelijke gegevens van de opdrachtgever wordt verwezen naar de privacy-fiche.

2 Gemotiveerd advies

Volledigheid

Het plangebied werd voldoende onderzocht door het bureauonderzoek. Alle beschikbare gegevens om tot een afdoende conclusie over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed te kunnen komen, werden geraadpleegd. Naar aanleiding van het bureauonderzoek wordt geconcludeerd dat het projectgebied geen nader onderzoek behoeft. Dit bureauonderzoek dient goedgekeurd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Waardering

De aan- of afwezigheid van een archeologische site of archeologische potentie is voldoende bewezen. Potentieel kunnen er binnen het plangebied archeologische vondsten vanaf de Steentijd worden aangetroffen. Maar gezien de historische situatie van het plangebied en de aard van de reeds bestaande en toekomstige verstoringen, zal er binnen het plangebied waarschijnlijk geen archeologische site worden aangesneden.

Impactbepaling

In de huidige situatie is een oppervlakte van 2858 m² ingevuld met bestrating, asfalt en parkeerplaatsen. Deze zones zijn mogelijk verstoord. De verstoring zal vermoedelijk slechts tot 30 cm diepte aanwezig zijn. Dit gebied heeft dus nog steeds archeologische potentie.

In de nieuwe situatie neemt de oppervlakte van de parking toe tot 3431 m². Voor de aanleg van de extra parkeerplaatsen zal slechts de bouwvoor van ca. 30 cm worden verwijderd. Van verstoring van eventueel aanwezige archeologische resten is hiermee dus geen sprake.

De oppervlakte van de in de toekomst diep te verstoren gebieden is ca. 170 m² (ca. 50 m² voor de funderingen van de nieuwbouw, ca. 20 m² voor de ondergrondse containers en ca. 100 m² voor het waterbekken (272 m² minus de reeds verstoorde delen)).

Deze 170 m² is in percentage van het totale oppervlak van het gebied met toekomstige ingrepen (5528 m²): 3,08 %. En in percentage van het totale oppervlak van de twee percelen (7749 m²) is dit 2,19 %.

Voor de uitgebreide beschrijving van de geplande werkzaamheden zie paragraaf 1.1.3 van de nota.

De kans op het aantreffen van archeologische sporen is niet hoog. De te verstoren oppervlakte is slechts 3,08 % van het plangebied. Bij archeologisch vervolgonderzoek zal men daardoor slechts een klein gedeelte van het plangebied kunnen onderzoeken, voornamelijk de strook waar het waterbekken zal komen. De kans dat men hier sporen aantreft, waarvan de context, aard en datering vastgesteld kunnen worden, is klein. Hierdoor is de potentie tot kennisvermeerdering ook klein.

Op basis van het bureauonderzoek en de criteria uit de Code van Goede Praktijk vermeld in punt 5.3², levert verder onderzoek binnen het plangebied geen meerwaarde.

- Mogelijk: Verder vooronderzoek in de vorm van een veldverkenning, boringen of proefsleuven is binnen het plangebied op dit moment niet mogelijk, omdat deze vrijwel geheel verhard is. Alleen de tuin van het huis langs de Industrielaan is niet verhard. De verharding verwijderen voorafgaand aan de geplande werkzaamheden, zal zorgen voor veel overlast. De hoge kosten zullen niet in verhouding staan tot de vermoedelijk geringe resultaten vanwege de vele verstoringen.

² De keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd op de volgende vier criteria:

1° is het MOGELIJK deze methode toe te passen op dit terrein?

2° is het NUTTIG deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?

3° is het overdreven SCHADELIJK voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?

4° is het NOODZAKELIJK deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

- Nuttig: Op basis van de resultaten uit het bureauonderzoek is geen van de mogelijkheden voor verder onderzoek nuttig voor dit plangebied. De omvang van de verstoringen is bij benadering bekend en met een booronderzoek kunnen archeologische sites met een sporenvak niet opgespoord worden. Een proefsleuvenonderzoek zou een grote en kostbare ingreep betekenen.
- Schadelijk: Aanvullend booronderzoek zal nauwelijks schadelijk zijn voor de eventueel aanwezige archeologische waarden. Een proefsleuvenonderzoek zal qua omvang en diepte mogelijk groter zijn dan de geplande bodemingrepen en daarmee schade toebrengen aan eventueel aanwezige archeologische waarden die in situ behouden hadden kunnen blijven. Een werfbegeleiding zou qua diepte beperkter zijn, maar de kosten hiervan zijn hoger vanwege de lange duur van het werk.
- Noodzakelijk: De aan- of afwezigheid van een archeologische site of archeologische potentie is voldoende bewezen door het bureauonderzoek. Verder onderzoek is daarom niet noodzakelijk en zal geen meerwaarde opleveren. Het uitvoeren van verder onderzoek en de bijhorende kosten kunnen niet verantwoord worden.

Er wordt bijgevolg geen verder archeologisch onderzoek geadviseerd. Men hoeft geen verdere maatregelen te nemen. Dit bureauonderzoek vormt het eindstation voor het archeologisch vooronderzoek en de enige onderzoeksfase binnen deze archeologienota.

Ondanks het advies tot vrijgeven van deze terreinen blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.